

РЕШЕНИЕ

№ 1189

гр. София, 16.11.2021 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД - СОФИЯ, 14-ТИ ГРАЖДАНСКИ, в публично заседание на втори ноември през две хиляди двадесет и първа година в следния състав:

Председател: Ася Събева

Членове: Камелия Първанова
Кристина Филипова

при участието на секретаря Ива Андр. Иванова
като разгледа докладваното от Ася Събева Въззивно гражданско дело № 20211000501548 по описа за 2021 година

Производството е по реда на чл.258 и сл. от ГПК.

С решение № 260342/02.10.2020г. постановено по гр.д № 10607/2012г. по описа на СГС, ГО, 5 с-в е отхвърлил изцяло обективно съединени иски с правно основание чл.284 ал.3 т.2 КЗ/отм/, вр.чл.105 ал.1 КМЧП вр. чл.14 от Закона за задължителните застраховки в транспорта и чл.173 от Облигационния кодекс на Република Словения, **предявени от**

1. К. П. А. против „Национално бюро на българските автомобилни застрахователи“ за заплащане на сумата от 200 000 лв. - обезщетение за причинени неимуществени вреди, изразили се в болки и страдания, поради настъпилата смърт на неговия баща П. И. А., починал на 07.10.2008 г., в резултат на ПТП, реализирано на 17.09.2008г. в Република Словения, по вина на водача П. С., при управление на нерегистриран л.а. марка „Форд Ескорд“ с шаси WF0AXXGCAATC60732, за който не е била сключена застраховка „Гражданска отговорност“, както и сумата от 9 600 лв., представляваща обезщетение за причинени имуществени вреди, под формата на пропуснати ползи - неполучена издръжка от по 200 лв. месечно за периода 17.09.2008г. до навършване на пълнолетие - 13.06.2012г., ведно със законната лихва, считано от 07.10.2008 г. до окончателното им изплащане.

2. К. Р. А. против „НББАЗ“ за заплащане на сумата от 180 000 лв. - обезщетение за причинени неимуществени вреди, изразили се в болки и страдания от смъртта на нейния син П. И. А., починал на 07.10.2008г., в резултат на ПТП, реализирано на 17.09.2008г. в

Република Словения, по вина на водача П. С., при управление на нерегистриран л.а. марка „Форд Ескорд“ с шаси WF0AXXGCAATC60732, за който не е била сключена застраховка“ Гражданска отговорност“, ведно със законната лихва върху главницата, считано от 07.10.2008г. до окончателното ѝ изплащане.

Със същото решение са присъдени разноски, като К. Р. А. и К. П. А. са осъдени да заплатят на „НББАЗ“, на основание чл.78, ал.3 ГПК, направените по делото разноски в размер на 32 465.24 лв.

С определение постановено на 04.04.2021г. по реда на чл.248 ГПК е изменено решение № 260342/02.10.2020г. по гр.д. № 10607/2012г. на СГС, ГО, 5 състав, в частта за разноските, като К. Р. А., ЕГН ***** и К. П. А., ЕГН *****, са осъдени да заплатят на „НББАЗ“, на основание чл.78, ал.3 ГПК, направените по делото разноски в размер на 33 961.24 лв. Без уважение е оставена молбата с вх. № 284053/05.11.2020г. депозирана от К. Р. А. и К. П. А. за изменение на решението в частта за разноските.

В срока по чл.259 ГПК срещу решението е депозирана въззивна жалба от ищците по делото.

В срока по чл.248 ал.3 ГПК е депозирана ч.ж. срещу определението за изменение на решението в частта за разноските.

Жалбоподателите-ищци К. Р. А. и К. П. А. оспорват решението изцяло, като изтъкват факта, че НББАЗ притежава пасивна материално-правна легитимация, тъй като приложимото право е това на Република Словения - държавата, на чиято територия е настъпил деликта и пряката вреда от него - смъртта на П. А.. Причинител на процесната катастрофа е П. С., който при тестово каране на нерегистрирания си собствен л.а. марка „Форд Ескорт“ е самокатастрофирал, в резултат на което е причинил смъртта на возещия се пътник П. А. - общ техен наследодател. Твърдят, че е неправилен изводът на съда, че исковете за получаване на обезщетение за претърпените имуществени и неимуществени вреди са погасени по давност, тъй като тя започва да тече от момента на узнаване „за вредата и за този, който я е причинил“ по силата на чл.352 ал.1 от Облигационния кодекс на Република Словения /приложимото в случая материално право/. Считат, че „този, който е причинил вредата не е установен до момента на постановяването на присъдата, с която П. С. е признат за виновен - 29.08.2014г. Това е моментът, когато „този, който е причинил вредата“ обективно може да стане известен за всички, вкл. за ищците. Недопустимо е СГС да приема, че е възможно да се посочи кой е извършителят на едно престъпление преди това да е установено по надлежен ред - с влязла в сила присъда на съдебен орган. Посочват, че в чл.352, ал.2 е посочено, че „Във всички случаи това вземане е с погасителен срок 5 години от настъпване на вредата“ /стр.156 от приложение с молба от ответника от 15.05.20г. на словенско право и съдебна практика/. Сочат, че съгласно разпоредбата на чл.353 /стр. 151/ изрично е посочено, че ако вредата е причинена от престъпление /а в случая с влязла в сила присъда е установено точно това/, а за наказателното преследване е предписан продълг давностен срок/, искът за обезщетение срещу отговорното лице изтича, когато изтече

срокът, който е определен за погасителна давност на наказателното преследване. В настоящия случай наказателното производство е приключено след депозиране на ИМ по настоящото дело. В разясненията изрично пише: „Предназначението на чл.353 е да постави *увреденото лице* в по-благоприятно положение, а не да уеднакви давността на наказателното преследване и вземането за обезщетение“. В представената със същото приложение съдебна практика- стр.28-30, в Решение VS0014894 на Върховен Съд на Република Словения, изрично е посочено, че постоянната практика на съда приема, че „давността започва да тече, когато предвид всички обстоятелства по случая, **при обичайно внимание пострадалият може да узнае всички елементи**, които биха му позволили да предяви иск за обезщетение“. Съдът е посочил, че в този смисъл е съдебната практика на Върховен съд на Република Словения : III ps305/2008/08.09.2011г., III ps 642/2006 /29.01.2009г., III ps 229/2006/09.07.2008г. На стр.43 от приложението също е представено решение VSL II Ср 331/2014, в което е установено, че *тригодишната давност започва да тече от установяване на всички елементи относно вредата*. Отделен е въпросът кога самите ищци са били уведомени за решението на словенския съд - този момент дори не е изследван в настоящото производство, а именно това е моментът, в който увреденото лице е узнало за вредата и за лицето, което я е причинило респ. моментът, в който започва да тече давността по чл.352 ал.1 от Облигационния кодекс на Република Словения. Изтъкват факта, че първоинстанционния съдебен състав не се е съобразил с подробно изложеното разяснение от страна на компетентно лице - представител на Министерство на правосъдието на Република Словения и необосновано е взел решение да приложи правна норма, която не е приложима към настоящата хипотеза. **Намират за приложима разпоредбата на чл. 353 от Облигационния кодекс на Република Словения, а именно по-дългият петгодишен давностен срок.** Съдът приема, че от страна на ищите не са положени достатъчни усилия - съгласно разяснението от Министерството на правосъдието на Република Словения: Изисква се определена степен на загриженост от самия увреден, тъй като давността започва да тече, когато при всички обичайни обстоятелства, би могъл да узнае всички елементи, които биха му позволили да предяви иск за обезщетение, поради което лишава ищите от възможността да получат по съдебен път дължимото обезщетение. Неправилно е оценил поведението на пострадалите, които добросъвестно са направили неуспешен опит да разрешат спора по доброволен път и които обективно са били възпрепятствани, поради липсата на установеност на деликвента, поради което съдът допълнително лишава пострадалите от такава възможност - вече и по съдебен ред. Наследниците на П. А. са предявили претенция за изплащането на обезщетение пред НББАЗ с молба вх. № 2-4171/16.09.2011г., на която е постановен отказ в писмо от 29.11.2011г. с именно такъв мотив - „поради висящността на наказателното производство и съществуваща неяснота относно водача на автомобила. Следователно едва след установяване на виновния водач /с влязла в сила присъда/ започва да тече давност - 29.08.2014г. ИМ е депозирана на 27.07.2012г. Давностният срок може да бъде спиран или прекъсван, като давността се прекъсва с предявяване на иск и с всяко друго действие срещу длъжника пред съд или друг компетентен орган с цел гарантиране, обезпечаване или събиране на вземането. В случай на прекъсване давността започва да тече отново след прекъсването и времето, което е изминало преди прекъсването не се включва в срока на давността, който е определен от закона. Считат, че в конкретния случай следва да се има предвид, че ПТП е настъпило на 17.09.2008 г., П. А. е починал на 07.10.2008 г. /което е най-ранната дата от която може да се приеме, че започва да тече давностния срок/, присъдата на наказателния съд е постановена на 29.08.2014г./ датата, на която увреденият е узнал всички елементи, които биха му позволили да предяви иск за обезщетение, т.е. датата от която

реално започва да тече давността/, както и че давността е прекъсната с уведомяването на НББАЗ с писмо получено от тях на 19.09.2011 г. и изпратено по пощата на 15.09.2011 г. Затова оспорват извода на съда, че давността е изтекла, а исковете следва да се отхвърлят.

Молят и за отмяна на определението по чл.248 ГПК в частта за разноските, като посочват, че им се дължи и адвокатско възнаграждение за първоинстанционното съдебно производство и за въззивната инстанция, на основание чл. 38, ал. 1, т. 2 от ЗА, заедно с начислен ДДС. Съдът е присъдил адвокатско възнаграждение на представителя на ответника в размер на 18 700 лева. т.е. над двукратния размер съгласно Наредба № 1 за минималните адвокатски възнаграждения, но въпреки това НББАЗ иска неговото увеличаване, с мотива, че така определеният размер бил по-голям от платеното възнаграждение без ДДС. В случая минималния размер на адвокатското възнаграждение е в размер на 9 322 лева, а първоначално присъдения на ответника е 18 700 лева, т.е. условието на закона е спазено и не е налице основание за неговото увеличаване. По делото не са представени и доказателства за платен ДДС. Затова определението от 04.04.2021г. е неправилно и като такова следва да бъде отменено, а молбата на НББАЗ - оставена без уважение.

Въззиваемата страна Сдружение "Национално бюро на българските автомобилни застрахователи", оспорва жалбата и моли съда да потвърди решението като правилно и законосъобразно. Посочва, че съгласно чл.352 ал.1 от приложимия словенски Кодекс за задълженията, исковете за обезщетения от непозволено увреждане се погасяват с тригодишна давност, считано от момента на узнаване за вредата и виновното лице. В процесния случай ПТП е настъпило на 17.09.2008г, а седмица по-късно ищцата К. А. е отпътувала за Словения, за да се информира за състоянието на сина си и фактическата обстановка около катастрофата, което се доказва от показанията на св.Г. Б., доведена от ищите: „Първо К. каза, че е станала катастрофа и на следващия ден замина за Словения, ние не знаехме как точно стоят нещата. Като замина за Словения остана там около седмица и повече време стоя...". Показанията й напълно съответстват на информацията в писмо изх. №2203-150/2008/4(2252-11) от 18.11.2008г. от Интерпол, според което роднините на починалия П. А. са били уведомени за случилото се. Ето защо правилен е извода на съда, че към 31.07.2012г, когато е предявена ИМ в съда, е изтекла приложимата тригодишната погасителна давност, която преклудира възможността на ищите да търсят по съдебен ред обезщетения за неимуществени и имуществени вреди от смъртта на своя общ наследодател. Дори и като дата на настъпване на вредите да се отчете датата на смъртта на П. А. - 07.10.2008г, то отново е изтекла тригодишната погасителна давност. На второ място посочва, че Сдружение „НББАЗ“, в качеството му на Компенсационен орган, не притежава пасивна материално-правна легитимация, тъй като не е надлежен ответник по делото и не следва да отговаря за вредите, нанесени от л.а „Форд Ескорт“ с рама WF0AXXGCAATC60732. От представените по делото договор за комисионна продажба на МПС № 2031/2008 от 22.08.2008г., фактура № 2031/2008 г. от 22.08.2008 г., договор за комисионна продажба на МПС № 2161/2008 от 06.09.2008 г. и фактура № 2161/2008 от 06.09.2008 г., както и от дадените от св.П. С. показания в о.с.з. на 22.02.2017 г. безспорно се установява, че същият е закупил процесното МПС на 06.09.2008г. преди датата на ПТП с

намерението да го установи и регистрира в България, където е бил постоянният му адрес и обичайно местопребиваване. Ето защо отговорността за обезщетяване на увредените лица следва да се поеме от българския Гаранционен фонд по силата на чл.288, ал. 1, т. 2, б. „6" от КЗ (отм.), респ. § 1 т. 22, б.„6", предл. 2 от ДР на КЗ (отм.), а не от НББАЗ като Компенсационен орган. На последно място посочва, че не се установяват трайни и дълбоки емоционални отношения, не става ясно каква е била връзката между баща и син, разчитал ли е ищеца на помощта и подкрепата на баща си, допитвал ли се е до него в трудни моменти при проблеми от емоционален и битов характер и т.н., за да се направи адекватна преценка на обема на действителна претърпяната загуба и какво влияние ще окаже тази загуба за в бъдеще. И за двамата ищци исковите претенции са прекомерни и несъобразени с икономическите условия и стандарт на живот към процесната 2008г. Независимо от установената в Словенския Закон за задължителните застраховки в транспорта **минимална застрахователна сума, която се явява и максимално допустимия общ размер** на всички дължими обезщетения за неимуществени вреди от смъртта на едно лице, на обезщетяване подлежат само преките, непосредствени и действително претърпени вреди от неправомерното увреждане, за които е проведено надлежно и безспорно доказване в процеса. От друга страна счита, че К. А. не е доказал нито по основание, нито по размер исканата от него сума от 9600 лв., представляваща загуба на издръжка, получавана от баща му П. А.. Единственият безспорно доказан по делото факт е, че този ищец е получавал наследствена пенсия в размери, посочени в удостоверение от 17.12.2015г. на НОИ. С оглед факта, че родителите са разведени и детето живее с майка си, не са ангажирани доказателства и какъв е размера на издръжката, която бащата е бил осъден да изплаща на сина си. На последно място оспорва момента на забава, от която дата претендират законни лихви, тъй като за определяне на началния момент на забава за Компенсационния орган е налице специална норма - чл.285 ал.2 КЗ (отм.), съгласно която се дължи лихва за забава от деня, следващ изтичането на двумесечния срок за произнасяне по извънсъдебно предявената от пострадалите претенция.

Софийски апелативен съд, действащ като въззивна инстанция, след като разгледа жалбите и обсъди събраните доказателства, приема за установено следното от фактическа и правна страна:

Първоинстанционният съд е бил сезиран с искове с правно основание чл. 284 ал.3 т.2 КЗ /отм./ вр.пар.22 ПЗР на КЗ вр.чл.45 и чл.52 ЗЗД и чл.105 КМЧП.

Ишците твърдят, че на 17.09.2008г. в гр. Марибор, Словения, при управление на нерегистриран автомобил марка „Форд Ескорт“, номер на шаси WF0AXXGCAATC60732, водачът П. С. предизвикал ПТП, вследствие на което настъпила смъртта на пътника П. И. А.. Поведението на С. било виновно и противоправно, тъй като управлявал неисправно МПС и се движел с несъобразена с пътните условия и със състоянието на автомобила скорост. Процесният автомобил нямал регистрационен номер, поради което ишците считат, че за него не е била сключена застраховка „Гражданска отговорност“. След катастрофата виновният водач напуснал произшествието и изоставил А., без да му окаже помощ.

Пострадалият бил настанен в болница, но независимо от положените за него грижи, на 07.10.2008г. починал. Ищците претърпели неимуществени вреди от смъртта на своя родственик. Ищецът К.А., едва 14 годишен, останал без обичта и грижите на своя баща, а К.Р. загубила единственото си дете, животът ѝ напълно се променил, страдала дълбоко, влошило се здравословното ѝ състояние. Ищецът К.А. претърпял и имуществени вреди, които се изразили в невъзможност да получава издръжка от баща си. Тъй като А. бил български гражданин, а ПТП настъпило на територията на Словения и било причинено от МПС, което обичайно се намирало на тази територия, ищите отправили искане до НББАЗ, по реда на чл.284 КЗ, за заплащане на обезщетение, но с писмо изх. № 1-180/04.05.2012г. бюрото отказало да уважи претенцията им. Претендират следните обезщетения: на К. П. А. - обезщетение за неимуществени вреди в размер на 200 000 лева и за имуществени вреди в размер на 9 600 лв., представляващо неполучена издръжка от по 200 лева месечно за периода от датата на ПТП /17.09.2008г./ до навършване на пълнолетие /13.06.2012г./; а К. Р. А. - обезщетение за неимуществени вреди в размер на 180 000 лева, ведно със законната лихва върху всяка от главниците, считано от датата на настъпване на деликта - 07.10.2008 г. до окончателното изплащане. Претендират разноски.

Ответникът Сдружение "Национално бюро на българските автомобилни застрахователи" оспорва предявените иски, като прави следните възражения: поддържа, че производството срещу Компенсационния орган е само извънсъдебно и се развива по специфична процедура, уредена в чл.285 КЗ, тъй като за пострадалия съществува прекия иск срещу застрахователя на гражданската отговорност на виновния водач или срещу т.нар Гаранционен фонд на съответната държава - членка; поддържа възражение за съпричиняване на вредите от А., тъй като пътувал без поставен обезопасителен колан и се качил в МПС, което не носело регистрационни номера, без да е убеден в техническата му изправност, както и че се намирал под въздействието на алкохол над допустимите от закона норми. Поддържа, че процесното МПС обичайно се намира на територията на Словения; че в конкретния случай приложение следвало да намери параграф 1, т.22, б."б", предл 2 от ДР на КЗ/отм/, тъй като автомобилът бил закупен с цел да бъде доставен в България, поради което обезщетение за вредите се дължи от Гаранционния фонд по чл.287 КЗ. Оспорва ищите да са правоимащи лица по приложимия словенски закон; поддържа, че приложение следва да намери словенското право, тъй като ПТП и смъртта на А. са настъпили в Словения; поддържа, че по делото не е установен пълният кръг от правоимащи лица, с оглед съобразяване на застрахователния лимит; оспорва ищите да са претърпели описаните в ИМ вреди и наличието на причинно-следствена връзка между ПТП и вредите; оспорва размера на иските; поддържа, че по словенското право на К.А. се полагат не повече от 12 000 евро или не повече от 10 000 евро, в зависимост от конкретните обстоятелства, свързани с отношенията и грижите от страна на бащата, а на ищцата К.А. - не повече от 8000 евро, които суми следва да се намалят наполовина, с оглед на съпричиняването на вредите; оспорва иските суми да са в рамките на застрахователния лимит, съгласно словенското законодателство; оспорва претенцията за законна лихва по основание и размер; **поддържа възражение за изтекла давност и/или преклузия, както по отношение на главницата,**

така и на лихвата; оспорва да е доказано правото на ищеца на издръжка, както и да е установен нейният размер; поддържа, че от обезщетението за издръжка следва да се приспадне наследствената пенсия, получавана от ищеца. Претендира разноски.

От фактическа страна се установява, че с влязло в сила на 29.08.2014г. решение на Окръжен съд, Марибор, Словения П. С., ЕГН *****, е признат за виновен в това, че на 17.09.2008 г. при ПТП е причинил смъртта на П. И. А. по следния начин: на 17.09.2008г. П. С., около 21.00 ч., в Марибор е извършил тестово каране на нерегистриран л.а., марка „Форд Ескорд“ с шаси WF0AXXGCAATC60732, в който на предна дясна седалка седял П. И. А., като управлявал автомобила от лявата страна на железопътна линия № 35 от посока на „Насипна улица“ към „Титова цеста“ 9, където чакълен път завивал наляво, след което продължил да кара направо по тревистата площ в посока „Титова цеста“, където тревистата площ е свършила до стръмна чакълена пресечка и въпреки предприетото от него спиране, се е приплъзнал с превозното средство дълбоко навътре на дълбочина 7.5 метра в отсечката на строителен обект край „Титова цеста“ и с **предната част на л.а. се е блъснал в бетонна подпорна стена.** Съдът е приел, че П. С. е бил наясно, че чрез осъщественото деяние - управление на нерегистриран автомобил, за който не е знаел дали е технически изправен, може да настъпи забранено събитие, но лекомислено е мислел, че няма да настъпи, което обаче се е случило, тъй като въпреки предприетото спиране на автомобила, не успял да спре и се плъзнал по стръмната пресечка дълбоко навътре, където се ударил в бетонна подпорна стена, при което спътникът му П. И. А. е претърпял увреждане на червата, черния дроб и пикочния мехур и заради последвало навлизане на съдържанието на пикочния мехур в коремната и тазова кухина и настъпил токсичен септичен шок, умрял. Словенският наказателен съд е приел, че с това деяние С. е извършил престъпление по чл.129 НК и на основание чл.50 НК го е осъдил условно на 1 г. и 3 месеца „лишаване от свобода“, като е определил изпитателен срок от 4 години.

От показанията на св.С. /деликвент/ става ясно, че на 17.09.2008г. е управлявал процесния автомобил, след като го закупил на 06.09.2008г. в Словения. При продажбата превозното средство имало регистрационна табела, но след около 2-3 дни или седмица дошъл собственикът и си я взел. Свидетелят получил автомобила след като била издадена фактурата. Превозното средство било повредено - спукан бил маркуч, от който изтичал бензин и от маркуча на накладките изтичала спирачна течност. **Тези повреди свидетелят искал да бъдат поправени, защото смятал да се прибере в България с автомобила.** Първоначално заявява, че го е ремонтирал сам, после твърди, че го е ремонтирало едно момче - „македонче“, с което работели заедно, то разбирало и оправило проблемите по колата. В деня на катастрофата свидетелят си оправял колата по указанията на момчето, което разбирало „от тези работи“, трябвало само да завие скобите на маркучите. Тогава П. А. дошъл при него, той присъствал, докато свидетелят завивал скобите, питал го какво прави. С. му казал, че оправя колата, че тече спирачната течност и бензин, а момчето, което разбирало от коли, му оправило каквото трябва - ремъци, масло, филтри. А. държал бутилка вино. Той употребявал редовно алкохол, дошъл „с чашата“, изпил я, влезнал вътре и си

налял още една. Имал дъх на алкохол. Говорът му бил нормален. Изглеждал пиан. Свидетелят му казал, че остават 10 дни до прибирането му в България. След като поправил колата, св. С. решил да я пробва. Автомобилът нямал номера и затова решил да го пробва по един черен път. А. поискал да отиде с него. Карали около 1-2 километра, в един момент имало „леко ляв завой“, нямало табела, която да предупреждава, че пътят е в ремонт и строят. Колата се движела към стената. Било „мръчкаво“, почти се било мръкнало, карал на фарове. Не си спомня с каква скорост се е движел по черния път, счита, че се движел със скорост най - много 40 км/ч. След като автомобилът паднал, свидетелят изгубил съзнание. Не знае колко време останали в колата. Събудил се от виковете и трясъци. А. бил буден и викал „Кракът ми! Кракът ми!“. Свидетелят излязъл от колата, предполага, че е счупил прозореца на колата, за да излезе, защото ръката му била цялата в стъкла. Започнал да търси хора за помощ, спирал коли. Не помни как отишъл до квартирата си, започнал да обяснява на момчетата и припаднал. Сутринта го питали „къде е колата, къде е това момче“, а той казал, че няма спомен. Предната част на тавана на автомобила била повредена, предното стъкло, бронята и фаровете. Счита, че е възможно неговата глава и главата на пострадалия да са се опирали в тавана, но отстрани и отпред нямало нищо, което да навлиза в купето. Свидетелят възнамерявал да се прибере с колата в България и да я регистрира тук, след това пак смятал да се върне в Словения. След катастрофата колата останала в Словения в един гараж, от него искали да заплати гаранция за нея. Нямал други документи за колата, каквото имал - представил. Шест месеца работил в Словения, като поддръжка на железопътния транспорт. Възнамерявал да работи там, докато има работа, а тя била сезонна от май до септември. Към онзи момент имало още работа. Преди да се качи в колата С. бил консумирал една чаша бира и то час - два преди катастрофата. Когато видял опасността, че пътят свършва, набил спирачки. Според него, спирачките се държали нормално, но там имало трева и било хлъзгаво. Заявява, че А. работел същата работа като него.

От основното заключение на СМЕ се установява, че концентрацията на алкохол в кръвта на починалия П. А. била около 1,99 промила, като най-вероятно той е бил без поставен презпазен колан, с оглед получените от него травми, но вещото лице прави извод, че дори и при поставен колан би настъпил летален край, тъй като обезопасителният колан не би могъл да ограничи настъпването на травмите от притискане от деформираните части на автомобила, както и от инерционното движение след удара.

Видно от заключението по допуснатата АТЕ, кредитирани от съда като обективно и компетентно дадено и неоспорено от страните, се установява, че скоростта на движение на л.а. преди ПТП и към момента на удара е била около 78 км/час преди произшествието, при което опасната зона за спиране е била 108 м. Ударът е бил предотвратим за водача, ако се бе движил със скорост до 60 км/час. ***Вещото лице е категорично, че причина за настъпване на произшествието е поведението на водача на л.а., който се е движел с несъобразена висока скорост и е изгубил контрол върху управлението на превозното средство върху тревната площ.***

По делото са събрани гласни доказателствени средства, а именно - разпит на св.Б., която познава ищцата от 1969 г., двете живеели в с.Дъбово. Съпрузите им били колеги, семействата имали приятелски отношения, не били съседи. Затова познавала и К. още от

раждането му. Той сега живеел в Стара Загора при майка си. П. А. живеел с майка си и баща си в с.Дъбово преди да замине за Словения, тъй като майката на К./ищеца/ и П. били разведени, затова К. не живеел с него. Ищецът бил на около 3 години, когато родителите му се развели и затова той се преместил с майка си в гр.Стара Загора. Не си спомня колко време е живял К. в с.Дъбово. След развода ищецът често идвал в с.Дъбово при баща си. През лятаната ваканция оставал при него. А. го взимал и през времето, отредено за лични срещи - поне два пъти в месеца го взимал при себе си в с.Дъбово. Често го виждала да разхожда сина си из селото. Двамата имали нормални отношения, като баща и син. Свидетелката често ходела на гости при ищцата - поне веднъж седмично и виждала К. и баща му заедно. Ходила на абитуриентския бал на К. в Стара Загора след смъртта. Той й казал, че баща му много му липсва. Сега той бил студент в Търново, идвал си често в Дъбово. Ищцата тежко понесла загубата на сина си П., първо изгубила дъщеря си, а после и сина си. **Казала на свидетелката, че е станала катастрофа и на следващия ден заминала за Словения. Останала „около седмица и повече време“ в Словения. Като се върнала, казала, че ако синът ѝ е бил изваден веднага и е бил закаран в болница, е имал по-голям шанс за живот.** П. А. бил много добър, отзивчив и работен човек, от здраво семейство. Работел към БДЖ. Бил съкратен от работа през м. декември 2007г. и заминал с една група от селото за Словения. Имал доходи, тъй като освен че работел в БДЖ, бил и строител, ходел в почивните дни да работи по обекти. На 17.02.2008г заминал за Словения. Помагал на майка си и на сина си. В с.Дъбово те имали двор от 2 дка и го обработвали, гледали много животни - свине, овце, телета. Цялото семейство се грижело за двора и животните. Кагато заколели животно, П. с колата карал месо за детето си в Стара Загора, грижел се за сина си, поддържал връзка и с майка му за отглеждането на К.. За 14-я рожден ден на сина си П. си дошъл от Словения и казал, че работи в парк, дал 300 евро на сина си. Свидетелката присъствала на срещата между двамата, тъй като била в дома им. Ищцата страдала след смъртта на сина си - плачела постоянно, мъката я променила, била тъжна, смазана. Детето много страдало за баща си.

Не е спорно в производството и се установява от събраните доказателства, че превозното средство е без регистрация и без сключена валидна застраховка към датата на ПТП 17.09.2008г. Същото е имало обичайно местопребиваване на територията на Република Словения и никога не е преминавало границата на РБ.

Видно от писмо от 20.10.2011г. на Министерство на вътрешни работи на Република Словения, Директорат за административни вътрешни работи до 08.09.2008 г. ползвател на л.а.Ford Escort с рег. табела ***** е била К. Ц.. Считано от 08.09.2011г. автомобилът е отписан от движение от надлежната изпълнителна служба. Съгласно писмото към датата на ПТП 17.09.2008г. МПС не е било регистрирано./л.74/.

Представени са Договор за комисионна продажба на МПС № 2031/2008г. от 22.08.2008 г. и Договор за комисионна продажба на МПС № 2161/2008 г. от 06.09.2008 г., ведно с фактура № 2031/2008г. и № 2161 /2008г. към тях, от които се установява, че **на 06.09.2008г. П. С. е придобил, чрез покупко - продажба, правото на собственост върху л.а. марка Ford Escort 1.4 Flash номер на шаси WF0AXXGCAATC60732F4B.**

Видно от писмо от „Заваровалница“, Марибор от 11.04.2013г. превозното средство л.а. „Форд Ескорт“ **не е било застраховано и не е било регистрирано към 08.09.2008г. За**

него не е имало сключена застраховка, не е бил извършен технически преглед и не е имало поставени регистрационни табели. От Справка от Полицейско управление Марибор, Словения, Пункт на Пътна полиция, се установява, че за л.а. марка Ford Escort 1.4 Flash номер на шаси WF0AXXGCAATC60732 е издадено свидетелство за регистрация на 05.09.2007г. със срок на валидност до 05.09.2008г. **Считано от 08.09.2008г. превозното средство е било отчислено от движение, а регистрационните табели са били върнати на регистриращата организация. В компютърния регистър няма данни за превозното средство да са били издадени регистрационни табели за износ.**

От получения и приложен в превод отговор на Словенско застрахователно сдружение от 18.09.2015г. е видно, че МПС с марка „Ford Escort 1.4 Flash“ номер на шаси WF0AXXGCAATC60732 е било застраховано при застрахователя „Адриатик Словеника“ АД в периода 05.09.2007г. - 05.09.2008г., въз основа на застрахователна полица № 00498399. След изтичане на срока по договора срокът на застрахователно покритие за автомобила е продължен автоматично за още 30 дни. Видно от електронно писмо от „Адриатик Словеника“ АД валидността на застрахователната полица за процесния автомобил е **изтекла на 06.09.2008г. и посоченото правило за автоматично продължаване в срок от 30 дни е неприложимо в конкретния случай.**

Няма новопредставени доказателства пред настоящата инстанция.

При така установената фактическа обстановка съдът намира следното от правна страна:

Първо по правната квалификация съдът намира, че е налице фактическият състав на чл.284, ал.3 т.2 КЗ /отм./ и ответникът „Национално бюро на българските автомобилни застрахователи“, в качеството си на компенсационен орган, е процесуално пасивно легитимиран да отговаря по предявения иск, тъй като се касае за обезщетение на увредено лице, живеещо в България, в резултат на ПТП настъпило в държава-членка на ЕС - Словения, от делинквент, който е гражданин на РБ. Последният е управлявал л.а. без сключена валидна застраховка, което МПС обичайно се е намирало на територията на Словения /изобщо не е било доставено в България/.

Следователно ответникът не отговаря в качеството си на оторизиран представител на чужд застраховател, а като компенсационен орган, който замества институцията, натоварена да действа като компенсационен орган в държавата членка - Словения т.е. в случая отговаря Асоциацията /Словенска застрахователна асоциация/ със средствата на гаранционен фонд, съгласно чл.29 ЗЗЗТ.

В случая, предвид твърденията в ИМ за настъпило на територията на Словения застрахователно събитие по вина на водач на МПС, което не е застраховано при конкретен застраховател нито в България, нито в държава - членка на ЕС /Словения/ към датата на ПТП през 2008г., пасивната легитимация зависи от периода на пребиваване на л.а. в страната - повече или по-малко от 30 дни. Съгласно чл.482 ал.1 т.1 КЗ територия, на която обичайно се намира МПС, е територията на държавата: където е издаден регистрационният номер на МПС /в случая няма рег.№/, независимо дали е постоянен или временен. В ал.2 е пояснено, че за целите на предявяване на претенцията пред ГФ или НББАЗ в случаите, в които МПС няма регистрационен номер, както и когато има такъв, който вече не съответства на това МПС и настъпи ПТП с негово участие, ***територия, на която обичайно се намира МПС, е територията на държавата, където е настъпило ПТП /в случая***

Словения/.

Аналогично е правилото на чл.23 от Закона за задължителните застраховки в транспорта на Словения /ЗЗЗТ/, в който са дадени дефиниции на понятието „територия, от която е произходът на превозно средство“. Според една от тях, ако превозното средство няма регистрационна табела или има регистрационна табела, която не съответства на превозното средство и то е участвало в произшествие - **неговият произход се определя от територията на страната, в която е настъпило произшествието.** Съгласно чл. 34 от Закона за задължителните застраховки в транспорта/ЗЗЗТ/, за изплащането на щети, които са причинени на пострадали лица от водачи на незастраховани и неидентифицирани превозни средства, незастраховани въздухоплавателни средства или други летателни апарати и незастраховани плавателни съдове, **към Асоциацията е учреден гаранционен фонд./л.792/.**

Ето защо настоящата инстанция намира, че именно НББАЗ, а не българският ГФ, притежава пасивна материално-правна легитимация да отговаря по така предявените искове.

На второ място - приложимото материално право в случая е това на Република Словения, поради следните съображения:

Съгласно чл.105, ал.1 КМЧП, задълженията, произтичащи от непозволено увреждане, се уреждат от правото на държавата, на чиято територия са настъпили или има опасност да настъпят непосредствените вреди. Към датата на смъртта на родственика на ищите - 07.10.2008г. - Регламент/ЕО/ № 864/2007 г. на Европейския парламент и на Съвета от 11.07.2007 г. все още не е влязъл в сила, тъй като той се прилага, считано от 11.01.2009 г. /чл.32 от регламента/.

От събраните по делото доказателства е видно, че е налице частно-правно отношение с международен елемент, което е свързано с две държави - членки на ЕС. Предявените искове са за неимуществени и имуществени вреди, изразяващи се в болки и страдания от настъпила смърт на общ наследодател. Относно хармонизирането на стълкновителните норми на страните – членки на ЕС за приложимото право към извъндоговорни задължения, е действащ Регламент (ЕО) № 864/2007 на Европейския парламент и на Съвета от 11 юли 2007 година („Рим II“), който съгласно чл.288 от ДФЕС е задължителен в своята цялост и се прилага пряко във всички държави – членки. Съгласно чл.4, §1 от същия, приложимото право към извъндоговорни задължения, произтичащи от непозволено увреждане, е правото на държавата, в която е настъпила вредата, независимо в коя държава е настъпил вредоносният факт и независимо в коя държава или държави настъпват непреките последици от този факт. ***В случая приложимо е словенското материално право, доколкото там е настъпила пряката вреда - смъртта на родственика на ищите.***

С решение № С-350/14 съдът на ЕО е прието по преюдициално запитване, че по смисъла на чл.4, параграф 1 от Регламент № 864/2007 вредите, произтичащи от ПТП, претърпени от наследници, които имат постоянно местоживее в една страна на ЕС, а смъртта на техния родственик е настъпила при ПТП в друга държава на ЕС, трябва да се

квалифицират като „**непреки последици**“ от това произшествие. Съгласно цитираното решение, в тези случаи е **приложимо правото на държавата, където е настъпила пряката вреда, а не където се търпят т.нар „косвено“ причинени вреди, представляващи следствие от претърпяната от увреденото лице вреда. Ето защо 33Д е неприложим.**

СГС е отхвърлил претенциите изцяло като погасени по давност с изтичане на специално предвидената в Словенския облигационен кодекс относителна тригодишна давност, считано от момента, в който увреденото лице е узнало за вредата и за този, който я е причинил. /л.1201- 1202/, съгласно чл.352 ал.1 от Облигационния кодекс на Република Словения. Спорен по делото е въпросът от кой момент започва да тече тази давност.

Видно от писмо от Министерство на Правосъдието на Словения от 27.09.2019г. /л. 956 - разяснения по т.4 и 5/, съдебната практика в Словения приема, че началото на течение на давностния срок на т.н. относителна давност от 3 години е моментът, в който увреденият е запознат с вредата /последната е стабилизирана/ и този, който я е причинил т.е. когато са налице всички елементи от фактическия състав, събрани така, че да може да се определи степента и размера /обема/ на вредата т.е. когато пострадалият знае какъв иск за обезщетение и в какъв размер би могъл да предяви.

Изисква се определена степен на загриженост от самия увреден, тъй като давността започва да тече, **"когато при всички обичайни обстоятелства, би могъл да узнае всички елементи, които биха му позволили да предяви иск за обезщетение"** т.е. когато положи дължимата грижа към собствените си работи. В тази насока са и изпратените от Министерство на правосъдието на Република Словения решения на Върховния съд по дело Ср 497/2015, Ср 1730/2012г., Ср 3026/2012г., Ср 4070/2007г./л. 1132- гръб-1139/. Според мотивите към решение от 22.12.2011г. по дело Ср 4070/2007г. на Върховния съд, давността **започва да тече, когато при всички обичайни обстоятелства, увреденият би могъл да узнае всички елементи, които биха му позволили да предяви иск; увреденото лице е узнало за вредата, когато, предвид обстоятелствената по случая, при обичайно внимание, може да узнае за всички елементи, които биха му позволили да предяви иск за обезщетение.**

Съгласно чл.353, ал.1 от Облигационния кодекс на Република Словения, ако вредата е била причинена от престъпление, а за наказателното преследване е предписан по-дълъг давностен срок, искът за обезщетение **срещу отговорното лице** изтича, когато изтече срокът, който е определен за погасителната давност на наказателното преследване, но не повече от 5 години. /л.1199/. Следователно по-дългият давностен срок по чл.353 се прилага по отношение **на отговорното лице /деликвента/ и само по изключение.** Посочено е, че по-дългият давностен срок по чл.353 се прилага по изключение, напр. ако вредата е несъмнено причинена от престъпление, но извършителят не може да бъде признат за виновен за престъплението, защото той самият е загинал в ПТП.

С оглед гореизложеното напълно неоснователни са възраженията на

жалбоподателите-ищци, че срокът от 3 години е започнал да тече едва от влизане на присъдата в сила, тъй като това е моментът, в който е определено кое точно е виновното лице, причинило вредата. В механизма на процесното ПТП изобщо няма спор кой е управлявал л.а. и къде е седял починалият общ наследодател - на предна дясна седалка. В този механизъм не са участвали две различни МПС, за да се спори кое от тях виновно е причинило катастрофата и смъртта на пътника. Изначално всички факти и обстоятелства са сочели недвусмислено кой е деликвентът и как точно е самокатастрофирал.

Следователно образуването и висиящността на наказателното производство са правно ирелевантни към началото и течението на погасителната давност, а тя е започнала веднага след узнаване от близките за станалото ПТП т.е. когато майката К. отишла в Словения веднага след узнаване за катастрофата и смъртта на сина си т.е. най-късно считано от 07.10.2008г. е започнала да тече относителната давност. В тази насока са и показанията на св.Б. - близка позната на ищците, която също заявява, че седмица след катастрофата / около 25.09.2008г./ майката на починалия е заминала за Словения. Върнала се след смъртта му и казала, че ако шофьорът е оказал веднага помощ на пострадалия, вместо да изостави л.а., той би имал шанс да живее.

Следователно към датата на подаване на ИМ - 31.07.2012 г. е изтекъл срок от повече от три години, поради което предявените искове правилно са отхвърлени като погасени по давност. Няма ангажирани доказателства за спиране или прекъсване на течението на давността. Тук следва да се отбележи, че връчване на покана до НББАЗ не води до прекъсване на давността.

С оглед гореизложеното и при съвпадане изводите на първа и настоящата инстанции решението следва да бъде потвърдено изцяло.

ПО РАЗНОСКИТЕ:

Обжалваем интерес от общо 389 600 лв., като жалбата е изцяло неоснователна.

На основание чл.78 ал.3 ГПК жалбоподателите дължат в полза на въззиваемата страна направените по делото разноски, в размер на 13 764 лв. платен адв.хonorар, съгласно списъка по чл.80 ГПК, приложен на л.44. Възражението за прекомерност съдът намира за неоснователно, доколкото делото представлява правна сложност с оглед приложимото чуждо материално право. Служебно изчислен минималният размер на адв.хonorар възлиза на 9322 лв. без ДДС или 11 186.40 лв. с вкл.20% ДДС. Именно затова същият не следва да бъде намаляван като прекомерен.

Що се отнася до определението по чл.248 ГПК съдът намира същото за неправилно, тъй като видно от списъка с разноски от 13.06.2018г. ответникът е претендирал адвокатско възнаграждение от 20 196 лв., без да уточни дали то включва ДДС, но е заявил, че претендира тази сума по фактура № 1737/06.12.2012 г. Видно от фактурата /л.53 / сумата от 20 196 лв. включва ДДС, като размерът на заплатеното адвокатско възнаграждение е 16 830 лв., а останалата част от 3 366 лв. с ДДС. Следователно правилни са изводите на СГС, че

ответникът претендира разноси за адвокатско възнаграждение с вкл. 20% ДДС. Неправилно обаче не е намалил хонорара като прекомерен, тъй като е посочено че към сумата от 16 830 лв. следва да се прибави дължимото ДДС и така общият размер за адвокатско възнаграждение е 20 196 лв., колкото претендира ответникът. □

Минималният размер на дължимия адв.хонорар е 11 186.40 лв. с вкл.20% ДДС. Затова общият размер за адвокатско възнаграждение от 20 196 лв., следва да бъде намален като прекомерен на 11 186.40 лв., както и да се присъдят направените разноси в размер на 13 765.24 лв. или общо 24 951.24 лв. вместо присъдените 33 961.24 лв. В този смисъл ч.ж. е основателна и като такава същата следва да бъде уважена, а определението частично отменено.

Воден от горното и на основание чл. 272 ГПК, съдът

РЕШИ:

ПОТВЪРЖДАВА решение № 260342/02.10.2020г. постановено по гр.д № 10607/2012г. по описа на СГС, ГО, 5 с-в.

ОСЪЖДА К. Р. А., ЕГН ***** и К. П. А., ЕГН ***** съдебен адрес: гр.Казанлък, ул.“Паисий Хилендарски“ №33, офис 3, чрез адв. П. К. **ДА ЗАПЛАТЯТ В ПОЛЗА НА** Сдружение "Национално бюро на българските автомобилни застрахователи", ЕИК 1307647006, със седалище и адрес на управление в гр. София, район Средец, ул.Граф Игнатиев" №2, ет.2, сумата от 13 764 лв. /тринадесет хиляди седемстотин шестдесет и четири лева/ направени разноси пред въззивна инстанция.

ОТМЕНЯ определение постановено на 04.04.2021г. по реда на чл.248 ГПК, **В ЧАСТТА**, с която е изменено решение № 260342/02.10.2020г. по гр.д. № 10607/2012г. на СГС, ГО, 5 състав, в частта за разностите, като **ВМЕСТО ТОВА ПОСТАНОВЯВА:**

ОСЪЖДА К. Р. А., ЕГН ***** и К. П. А., ЕГН ***** съдебен адрес: гр.Казанлък, ул.“Паисий Хилендарски“ №33, офис 3, чрез адв. П. К. **ДА ЗАПЛАТЯТ В ПОЛЗА НА** Сдружение "Национално бюро на българските автомобилни застрахователи", ЕИК 1307647006, със седалище и адрес на управление в гр. София, район Средец, ул.Граф Игнатиев" №2, ет.2, сумата от 11 186.40 лв. /единадесет хиляди сто осемдесет и шест лева и четиридесет стотинки/ адв.хонорар за явяване пред първа инстанция, както и направените разноси в размер на общо 13 765.24 лв. или общо 24 951.24 лв. /двадесет и четири хиляди деветстотин петдесет и един лева и двадесет и четири стотинки/.

Решението може да се обжалва в едномесечен срок от съобщаването му на страните с касационна жалба пред ВКС.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____